

Begrijpend lezen

Oefenboek (2)

Geschikt voor de Citotoetsen / LVS-toetsen

Groep 4

© 2017 Junior Einstein bv Enschede, the Netherlands

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912. Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp). v. 01

All rights reserved. No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

ISBN 978-94-92265-36-4

Inhoudsopgave

Inleiding 4

Begrijpend lezen 6

Voorspellen 28

Gatenteksten 34

Antwoorden 46

Inleiding

Met dit Oefenboek Begrijpend lezen voor groep 4 (deel 2 van een serie van 2) kunnen kinderen op een goede en verantwoorde manier – zelfstandig – hun vaardigheden voor begrijpend lezen verder ontwikkelen. Beide boeken sluiten aan op het M4/E4-niveau van het Leerlingvolgsysteem (LVS) van het Cito, maar dit tweede deel richt zich vooral op het E4-niveau.

Begrijpend lezen is een belangrijk onderdeel van het taalonderwijs. Begrijpen wat je leest, is de essentie van lezen en leren. Het is een van de belangrijkste vaardigheden die kinderen moeten ontwikkelen op school. Begrijpend lezen is een cognitief proces, waarbij de lezer steeds schakelt tussen de informatie uit de tekst en zijn eigen kennis over een onderwerp. Terwijl de lezer de tekst leest, maakt hij een mentale voorstelling van de tekst, waarin de informatie en de eigen kennis geïntegreerd zijn.

Om een tekst goed te kunnen begrijpen, is het belangrijk dat de lezer het technisch lezen goed onder de knie heeft, beschikt over een goede woordenschat en enige kennis van de wereld heeft. Het is niet zo dat deze vaardigheden automatisch leiden tot een goede beheersing van begrijpend lezen. Het oefenen van begrijpend lezen is dus zeer belangrijk. Door veel te oefenen ontstaat een actieve leeshouding en worden de taalvaardigheid en algemene ontwikkeling uitgebreid. Hierdoor kunnen kinderen steeds langere en moeilijkere teksten op een hoger niveau verwerken. Het oefenen op het eigen niveau zorgt voor succeservaringen, die leiden tot meer leesplezier. Het is dus van groot belang om te blijven oefenen met begrijpend lezen.

De LVS-toetsen

De LVS-toetsen worden door scholen afgenomen om de ontwikkeling van het kind – per vaardigheid – op de voet te volgen. Het doel van de LVS-toetsen voor begrijpend lezen is het vaststellen van hoe goed kinderen geschreven teksten kunnen begrijpen. De behaalde resultaten geven een helder beeld van het niveau van het kind. Zo kan gekeken worden of de leerkracht extra aandacht moet besteden aan de leesvaardigheid van het kind.

In dit leerjaar vinden twee afnamemomenten plaats. De eerste LVS-toets (M4) wordt rond januari afgenomen. De tweede LVS-toets (E4) wordt rond juni afgenomen. Alle onderwerpen die in de LVS-toetsen getoets worden op het gebied van leesvaardigheid, komen in dit oefenboek uitgebreid aan bod. De vraagstelling is afgestemd op die van het Cito.

Werken aan doelen

Met deze Oefenboeken kan op een gerichte en verantwoorde manier geoefend worden met begrijpend lezen. Dit komt doordat de opbouw van de boeken is gebaseerd op de leerlijn die is bepaald voor het basisonderwijs.

Bij begrijpend lezen gaat het om het verwerken van informatie in een tekst. Om hier richting aan te geven wordt er gewerkt vanuit doelen. In groep 4 staan de feiten en gebeurtenissen waarover een tekst gaat centraal. De lezer moet kunnen begrijpen wat er gebeurt in de tekst, wie wat doet en zegt in het verhaal en waarom dingen gebeuren. Daarnaast staan de bedoelingen van de schrijver centraal. De lezer moet begrijpen waarom een schrijver een tekst schrijft en wat de schrijver wil vertellen aan de lezer.

Deze tweedelige serie Oefenboeken bestaat uit diverse eigentijdse teksten die aansluiten op de belevingswereld van het kind. Daarbij hebben beide boeken betrekking op bovengenoemde doelen. Door de opbouw van de oefeningen en de structuur van deze Oefenboeken, kunnen kinderen verantwoord en zelfstandig oefenen.

Oefenboek 1

Het eerste deel richt zich vooral op het M4-niveau. De teksten zijn in dit deel wat korter en makkelijker leesbaar.

Oefenboek 1 bestaat uit elf leesteksten, zes voorspelopgaven en twaalf gatenteksten. Door de bijbehorende vragen te beantwoorden, werkt het kind aan de leerdoelen voor begrijpend lezen. Op dit niveau wordt veel gebruikgemaakt van symbolen bij de leesteksten. Dankzij deze symbolen wordt het kind gestuurd bij het vinden van het juiste antwoord.

Oefenboek 2

Dit tweede deel richt zich meer op het E4-niveau. De teksten zijn wat langer en hebben een iets moeilijkere opbouw. Anders dan in het eerste deel, lopen zinnen veelal achter elkaar door.

Dit Oefenboek bestaat uit elf leesteksten, zeven voorspelopgaven en elf gatenteksten. Door de bijbehorende vragen te beantwoorden, werkt het kind aan de leerdoelen voor begrijpend lezen. Ook in dit Oefenboek komen de symbolen bij de leesteksten terug, maar ze worden in dit tweede deel wel minder toegepast. Hierdoor leert het kind steeds meer zelf achter het juiste antwoord te komen.

Verschillende soorten teksten

Tijdens het leesproces wordt betekenis gegeven aan een geschreven tekst. De lezer kan dit leesproces inzetten in verschillende situaties, bijvoorbeeld om instructies op te volgen, om zichzelf te vermaken of om nieuwe informatie te verkrijgen.

In het dagelijks leven komen we voortdurend in aanraking met verschillende soorten teksten. Dit Oefenboek speelt hierop in door ook verschillende tekstsoorten aan te bieden. Deze kunnen *informatief* (de schrijver geeft feitelijke informatie), *instructief* (de schrijver legt uit hoe je een bepaalde handeling moet verrichten), *fictief* (de schrijver wil de lezer plezier laten beleven met een verzonnen verhaal) of poëzie zijn.

Leesstrategieën

Door het aanbieden van verschillende oefeningen, leert de lezer verschillende leesstrategieën gebruiken. Zo'n leesstrategie is een hulpmiddel, dus geen leerdoel. Het helpt de lezer een tekst beter te begrijpen. Deze leesstrategieën zijn algemeen inzetbaar bij allerlei soorten teksten en kunnen zowel voor, tijdens als na het lezen worden gebruikt. Daarnaast worden deze leesstrategieën door goede lezers voortdurend en in samenhang met elkaar gebruikt.

Verschillende oefeningen

In beide Oefenboeken komen drie verschillende soorten oefeningen voor, namelijk: leesteksten, voorspelopgaven en gatenteksten. De Oefenboeken bestaan uit meerkeuzeopgaven en de vraagstelling is afgestemd op die van het Cito.

Leesteksten

Dit Oefenboek telt elf leesteksten. Deze teksten sluiten aan bij de belevingswereld van een kind uit groep 4. Er wordt begonnen met het lezen van de tekst, waarna de bijbehorende vragen worden gemaakt. Bij elke vraag staan vier antwoordopties, waarvan maar één optie de juiste is. Bij sommige vragen wordt de lezer gestuurd bij het vinden van het juiste antwoord. De vragen zijn zo opgesteld dat ze de lezer leren te begrijpen wat er gebeurt in een tekst, wie wat doet of zegt en waarom. Daarnaast zijn er vragen die

de lezer leren te begrijpen waarom een tekst is geschreven, wat voor een soort tekst het is en welke titel de tekst het best zou kunnen hebben.

Voorspelopgaven

Dit Oefenboek telt zeven voorspelopgaven. Bij deze opgaven ziet de lezer de titel en een klein deel van de tekst. Anders dan in het eerste deel, zal een afbeelding niet meer per se steun bieden bij het vinden van het juiste antwoord. Aan de hand van de titel, de zichtbare tekst, de antwoordopties en de eigen voorkennis, voorspelt de lezer wat de inhoud of het doel van de tekst zou kunnen zijn.

Gatenteksten

Dit Oefenboek telt elf gatenteksten. Bij deze opgaven wordt in de teksten op één of meer plekken een zin(sdeel) of woord weggelaten. De lezer leest telkens een gedeelte van de tekst en kiest vervolgens het antwoord dat het best op de open plek in de tekst past.

Méér oefenen

Dit boek is het tweede deel van een set van twee. Beide boeken vormen samen een gedegen oefening in begrijpend lezen.

Wil je kind méér oefenen dan wat deze serie aanbiedt? Junior Einstein heeft ook een uitgebreide online oefen- en leeromgeving. Je vindt deze op onze website www.junioreinstein.nl.

De prinses op de erwt

Er was eens een prins die een echte prinses zocht. Hij reisde de hele wereld af, maar een echte kwam hij niet tegen. De ene keer was het een rare. De andere keer eentje die goed kon toneelspelen.

▲ Dat wilde hij niet.

Op een avond onweerde het heel hard. De regen viel met bakken uit de lucht. De prins zat lekker warm bij de haard in het kasteel. Plots werd er hard op de houten deur gebonsd. De prins deed de deur open. Daar stond een meisje, helemaal nat en vies van de modder. 'Ik hoorde dat u een echte prinses zoekt, prins? Ik ben een echte!

■ Ik weet het zeker en daarom sta ik hier! Wat een vies weer, hè?'

De koningin geloofde er niets van. Het meisje zag er niet uit als een echte prinses. Toch mocht ze blijven slapen. De koningin had een plan. Ze pakte een erwt. Die verstopte ze onder het matras van het logeerbed. Daar bovenop legde ze nog eens twintig matrassen. Op die matrassen legde ze veren. Als laatste zette ze er een ladder tegenaan. Zo kon het meisje in het bed klimmen.

De volgende ochtend vroeg de koningin: 'Heb je goed geslapen, meisje?' 'O, helemaal niet! Ik heb geen oog dichtgedaan. Er lag iets hards onder mijn matras. Ik heb de hele nacht liggen draaien.'

De koningin sprong op en riep blij: 'Je bent een echte prinses! Alleen een echte prinses kan de erwt voelen. Dwars door de matrassen en veren heen.'

De prins wist nu ook zeker dat het meisje een echte prinses was. Het duurde niet lang en ze gingen trouwen. Ze leefden nog lang en gelukkig.

1 Lees de zin met ▲ ervoor.

Wat wil de prins **niet**?

- Een prinses die echt is.
- Een prinses die reist.
- Een prinses die niet echt is.
- Een prinses die slaapt.

2 Waar speelt dit sprookje zich vooral af?

- binnen in het kasteel
- in het logeerbed
- buiten bij het kasteel
- in de keuken van het kasteel

3 Lees de zin met ■ ervoor.
Waarom staat het meisje daar?

- Omdat ze wil schuilen voor het vieze weer.
- Omdat ze denkt dat ze een echte prinses is.
- Omdat ze bij de haard wil zitten.
- Omdat ze zeker weet dat ze een echte prinses is.

4 Lees het stukje met □ ervoor.
Welke zin zegt het **best** waar dit stukje over gaat?

- De koningin timmert een bed voor het meisje.
- De koningin en het meisje hebben het gezellig.
- Het meisje gelooft de koningin niet.
- De koningin heeft een plan met een erwt.

5 Waarom legt de koningin een erwt onder de matrassen?

- Omdat ze graag grapjes maakt.
- Omdat ze wil weten of het meisje een echte prinses is.
- Omdat ze de prinses graag plaagt.
- Omdat ze heel rijk is.

6 Waarom heeft de prinses slecht geslapen?

- Er was veel lawaai in het kasteel.
- Ze had last van de erwt.
- Er lagen te veel matrassen.
- De veren kriebelden.

Begrijpend lezen

De prinses op de erwt

1. Een prinses die niet echt is.
2. binnen in het kasteel
3. Omdat ze zeker weet dat ze een echte prinses is.
4. De koningin heeft een plan met een erwt.
5. Omdat ze wil weten of het meisje een echte prinses is.
6. Ze had last van de erwt.

De krokodil

1. in warme landen
2. op het land
3. Omdat hij andere dieren eet.
4. Een dier dat door een roofdier opgegeten wordt.
5. in het water
6. door stil te liggen en daarna aan te vallen
7. De krokodil kan honderd jaar oud worden.
8. Over wat voor dier de krokodil is.

Een grote klus

1. de verteller
2. de sneeuwpop
3. Omdat hij vrolijk is.
4. een mond gemaakt van steentjes
5. Ze zet de hoed op de sneeuwpop.
6. De verteller is tevreden, maar moe.
7. Ik maak een sneeuwpop

Wat is snoep?

1. Snoep was te duur voor arme mensen.
2. van suiker en water
3. Omdat snoep dan beter smaakt.
4. door de kleurstof
5. van een soort bonen, melk en suiker
6. een deel van een zoethoutstruik
7. drop
8. Veel snoepen is ongezond.

Op bezoek bij oom Joop

1. varkens, geiten, koeien en schapen
2. op een boerderij
3. Ze helpen oom Joop.
4. een koe melken
5. Bram en Lieke
6. een schaap
7. melk uit een fles
8. Hij is een boer.

Dier met acht poten en ogen

1. een spin
2. Omdat een spin acht poten heeft.
3. vier paar ogen
4. bruin of zwart
5. dun, stevig en klevend
6. om eten te vangen
7. een gevangen insect
8. Omdat ze er bang voor zijn.